

A melegben, a szárazulat peremén

A melegben, a szárazulat peremén,
Változnak az álmok előbb,
Azután szavaid felede, te szegény,
Hisz a nyelv se örökkön-örök.

Kifakultak a fenyvesek és a sivár,
Vízmosta, rideg szakadék,
S a halál aranyában a sík honi táj,
Hol az ajtón zörget a jég.

Elhagy a kibontakozás, ma vizes-
Hazugul cuppog csak a tér,
S cáfolva a glóbuszt távoli test
Más éje füledbe beszél.

Füleled, hogy az éjben iramlík a vér,
Hol, mint a tükörben, a te
Arcod lakik, ámde nem őrzi se mély
Nerisé, sem a Néva vize.

BAKA ISTVÁN fordítása

Kylie Minogue

Barkochba

Egy akkora világosságba ült bele, hogy amikor később négykéz-
láb körülmászta a tisztást, maga sem akart hinni a szemének.
Innentől Jeruzsálemig szavát sem lehetett venni. Csak nézte
csendes áhítattal a hegyvidéket, az éteri golfpályát, amely
gerincről gerincre szökell a sífelvonók alatt, a fenyveserdő-
ben: át az irtásokon. Egy ilyen tisztás kellős közepén suhant
el mellettünk a barkochbázó Szende pajtás és Szundi bajtárs
– jókat húztak a kisüstiből és jelentőségteljesen felénk bőf-
fentettek. Megemeltük a kalapunkat, hiszen két szemükkel azért
fürkészték a horizontot, hogy ha jön, hajtsák a telet elfe-
le:

Fiatalok!

A Szegedi Egyetem irodalmi rováta és a HÉT-VILÁG (irodalmi-kritikai lap) várja írásaitokat: verset, prózát, esszét, kritikát, fordítást. Grafikák, fotók elöl sem zárkózunk el. A vállalkozó kedvűek a szerkesztésben is segíthetnek. Mindkét lap szerkesztősége a Dugonics tér 12. szám alatt található.

Sirató kedves esztéta barátomnak

Mindegy, ki öl meg, ki temet:
ellenség legyen, vagy barát.
S utána mindegy, hány karát
arany éri holt hitemet

Lesz, aki sír, aki névet,
utóbbi inkább vallna rád.
Talán a siratók karát
is túlzengi majd éneked:

ó, nyelv iránti tisztelet,
egy rímed ott nem tiszta lett!
Hát szabad így verset faragni?

S nem bosszantó, hogy erre lenn
a költő, az a szemtelen
még a sírjában is forog? Mi?

13. Tiszta történet

Vajon miért van az, hogy oly kevéssé ismertek nálunk Gustave Flaubert művei? Talán egyszerűen azon oknál fogva, amiért sok más mű is kevéssé ismert. Azért Flaubert valahogyan mégis más. Hiszen sokan átélik, átélnek, vagy legalább elolvassák fiatalabb korukban a *Bovarynét*. Azután pedig nem olvasnak Flaubert-től semmit. Tehát úgy tesznek, ahogy a francia polgárok tették úgy másfél évszázada. Nagy hűhó: érzelmek és botrány az első regény körül, utána pedig... ezt így persze nehéz elmondani. Mindenesetre Flaubert hadilábon állt a kritikusokkal (: gyűlölte őket), akik viszont őt nem fogadták kegyeikbe. De sokan mások is így érezték. A nemrég magyarul is megjelent „*Flaubert papagája*” nagyon finoman érzékelteti azt a „kétes” viszonyt, ahogyan Flaubert-t fogadták, és ahogy ő fogadta a világot. Az is jellemző azért, ahogy „mi” fogadtuk például az *Érzelmek iskoláját*. Így Lukács György erőfeszítésének eredményét Balassa Péter kívánta újragondolni. Ennyi. Viszont tény, hogy a Balassa-elemzés nélkül – legalábbis számomra – felnyithatatlan lett volna a mű. Szóval, Flaubert: nehéz dió.

Vagy talán az is a Flaubert-recepcióhoz tartozik, ahogyan mondjuk a *Bouvard és Pecuchet* megjelent Magyarországon a Szépirodalmi Könyvkiadó OK (Olcsó Könyvtár) sorozatában (évszám nélkül), borítóján ama portréval, mely francia bélyegen is megjelent (1952-ben, 8F+2F névértékben „E. Giraud nyomán”), „amelyen az – enyhén kínaias arcvonású – regényíró rá cseppet sem jellemző újmódi inggallérral és nyakkendővel ajándékozták meg” és: „A bélyeg a Nemzeti Segélyalapítvány javára kibocsátott sorozat legalacsonyabb címlete?”

Vannak olyan szerzők, akiknek néhány soráról rengeteg oldalt lehet telemagyarázni, hogy „világos” legyen, miről is van itt szó tulajdonképpen – viszont, ha igazán tömöríteni szeretnénk a teleírt oldalakat, kihagyni a fölösleges szavakat stb., akkor egyszerűen a szerző eredeti szavai maradnak vissza tiszta párlatként. És ha nem akarunk plágiumokba bocsátkozni, akkor elég nehéz a dolgunk. Visszatérve: ezért okos Julian Barnes... könyve. Mert Flaubert mondataival teremt újat, ami viszont már szintén Flaubert. Pedig ő nem filológ, holott mindent ismer, nem szélhámos, habár roppant nagyvonalú. Nem alázatosan álszerény, hanem teszi a dolgát: „viszszabeszél”.

Számomra ez tűnik az írói paradoxonnak: valamennyi ködképet (:idola) jól ismerni, s mégis mindettől tisztán, érintetlenül maradni, s rámutatni: ez a Kezdet stb. Flaubert azok közé tartozik, akik a ködképek világát írják le. Az olvasó pedig csapdába eshet ezt gondolván: igen, ilyen az élet. Noha csupán az elsődlegesen jelentkező képre ismer rá. Igaza van, de nem veszi észre a gyöngéd utalásokat, amelyek így suttoznak: de hisz ez csak a fátyol! És akkor minden más értelmet nyer a regényben. Viszont tudni lehet, hogy Flaubert ismeri saját határait: magabiztosan gúnyolja ki (a felmutatás révén) a ködképeket és savat locsol a ködkép embereire. De nem beszél és nem mond semmit arról, hogy mi van a fátyol mögött. Sőt, nem is használ efféle gyanús fogalmakat. Am vajon nem pont eme „gyöngéd gesztusok” utalnak-e arra, aminek a „ködképek” helyett kellene állnia? (És vajon nem pont ez az olvasók csalódása, hogy nem kapnak misztikus-édes „magyarázatot”, mely megnyugtató lenne?) De vajon nem úgy áll-e a dolog, hogy az ironikus felmutatás egyszersmind éppen egy hiteles gesztus felmutatása is? És ez az a pont, ahonnan értelmezni tudom Flaubert példáját (papagáját?).

Okulásul: „Ez egy tiszta történet, bármit gondoljanak is önök.” (v. ö. Julian Barnes: *Flaubert papagája*, Bp. 1989., 207. o.)